

– Hogyan tesz engem az elvált és újrահázasodott keresztények kegyetlen szenvedése szüntelenül misszionáriussá Krisztusban, az Egyház szívében, a teljes keresztény közösséggel?

– Hogyan indítsam útnak helyi egyházamat, hogy legyen „hite az elvált és új házasságra lépett megkereszteltek hitében”, és világosan együtt haladjon velük a „fokozatosság törvénye” szerint?

– Hogyan fogadjam be Krisztust, aki irgalmas irántam és egyházának minden tagja iránt, ott, ahol szokásszerűen visszautasítom? Hogyan tegyem meg alázattal és egyszerűen az ő kegyelmével azt, amit az elvált és újrահázasodott keresztények még olyan keservesen hajlandók? Ugyanaz az irgalmasság zár magába bennünket: meddig megy hát szolidaritásunk a közös megtérésben?

– Hogyan szervezem meg lelkipásztori életemet, hogy hallgassam és szemléljem az Urat? és hagyjam magam ösztönözni a keresztség és a megkülönböztetés erőiben, amelyeket az én rendelkezésemre és az övékére bocsát?

Mindezek a mélyreható kérdések a hitre ösztökélnek. Megvan mindegyikre az aktuális, lehetséges, alkalmas felelet Jézus Krisztus Egyházában, amelynek papja és pásztorja vagyok. Arra szólítanak, hogy ennek az Egyháznak minden gazdagságát fölfedezzem, felhasználjam és megosszam a keresztény közösséggel, a papsággal, az egyetemes egyházzal és minden elvált, újrահázasodott megkeresztelttel, akit az Úr hozzánk küld... „Az evangélium, amit hirdettem, nem emberi mérték szerint való” (vö. Gal 1,11). Igen: ilyen az Evangélium.

(„Christus” 1983. okt., 464–471.)

Balogh Vince

CSALÁDPASZTORÁCIÓ MA

Egy osztrák nagyvárosi plébánián a közelmúltban, 25 év után, ismét „népszámlálást” tartottak. 1959-ben a katolikusoknak 26 %-a vett részt az istentiszteleten, 1984-ben csak kereken 10 %. 16 % tehát „lemorzsolódott”.

A templomlátogatók száma lassan de biztosan csökken. Különösen áll ez az iskolásgyermekekre, a fiatalokra, valamint a fiatal házasokra. Az említett plébánián a templomlátogatók 1/4-e 65 éven felüli volt. Ezek nagyobb része a következő 10–15 éven belül meghal. Innen jön a templomlátogatók állandóan csökkenő száma, ha... Ha nem sikerül valamit tenni a fiatalabb korosztályok bekapcsolódása terén.

A 15–20 éves fiatalok ezzel szemben 9 %-át, a 20–30 évesek pedig csak 7 %-át tették ki a látogatóknak. Feltűnő, hogy iskolaköteles korban a gyermekeknek csak jó 10 %-a jön el szentmisére. Pedig 25 évvel ezelőtt az iskolaköteles gyermekeknek csaknem 50 %-a járt a vasárnapi szentmisére.

Tudjuk, hogy a statisztika csalóka. Azt is tudjuk, hogy a vasárnapi templomlátogatás csak külső mércéje a vallási életnek. Mégis: egy ekkora arányú változás egyértelmű jele annak, hogy itt belső tartalomhiány állt be, és hogy a templomlátogatás mellett más vallási értékek is eltűntek.

A lelkipásztorkodás e szédületes és folytonos hanyatlásának sokrétű oka van, amit itt részletesen nem boncolunk. Elég legyen rámutatni a gyökeres gazdasági, kulturális és társadalmi változásokra és válságokra, amelyek az utóbbi évtizedek folyamán megrendítették az emberi társadalmat: a „nagy-család” szétesése, az iparosodás által létrejött hirtelen jó!ét és elvárosiasodás, az ezt követő „elvilágiasodás” (szekularizáció) és „elkereszténytelenedés”, amely őket jelent az ember profán és vallási élete között.

Ezzel a gyökeres változással szemben lelkipásztori módszereink lényegében a régiek maradtak: Még mindig az ún. „népegyház” szabályai szerint orientálódunk, amikor ez oszlásnak indult, szétesőfélben van. Az egyházi élet eddigi fő pillérei: a vasárnapi szentmisehallgatás, a szentségek kiszolgáltatása és az iskolai hitoktatás. Hogy ezek a módszerek, még a II. Vatikáni Zsinat reformjai után is (gondoljunk a keresztségi, házassági, bérmá!ási stb. intenzív előkészületekre) tanácstalanul állnak a modern nagy aposztáziával szemben, nem kétséges. Az új problémákra új feleletet kell adni, az új tömlőkbe új bor kell.

Gyakorlatból néhány újabb, nem okvetlen legjobb és semmi esetre sem kiemertő kezdeményezésre szeretnék rámutatni. Hiszen, hála Istennek, mint eső után a gomba, úgy nőnek ki itt is, ott is új próbálkozások, több–kevesebb eredménnyel.

Mindegyik módszer megegyezik abban, hogy közvetlenül! nem a nagy közösséget (= plébániát, közösséget), hanem az egyént, mint az Egyház tagját, illetve a családot, mint az Egyház sejtjét tartja szem előtt és próbálja átformálni, megteréshez segíteni, hogy így, közvetve, kisugározzék környezetére.

1. Katolikus akció és az apostoli mozgalmak

Már XI. Pius pápa a huszas évek óta felismerte, hogy csak az öntudatos és felnőtt katolikus tudja megállni helyét az egyre jobban elvilágiasodott társadalomban. A katolikus akció csoportokba tömörítette a férfiakat, nőket, fiatalokat, gyerekeket, parasztokat, iparosokat, értelmiségieket, művészeket stb. A közös érdekek s közös információk nagyobb átütő erőt kölcsönöznek a közös cél érdekében. Idővel Nyugaton a katolikus akció ereje mindjobban elsekélyesedett.

Az ötvenes évektől kezdve egyre jobban elszaporodtak az ún. „apostoli mozgalmak”, amelyek öntudatra kezdték ébreszteni és kis csoportokba toborozni a nehézkes aléltsá!gban szunnyadó keresztényeket, hogy felnőtt, buzgó, apostoli katolikkussá formálják át őket. A spanyol eredetű „Cursillo” és „Opus Dei”, az olasz eredetű „focolare” és „Jobb-Világ-mozgalom”, az ír eredetű „Mária Lé!giója”, az amerikai eredetű „karizmatikus mozgalom” stb., hogy csak egyeseket említsek. Ezek a többé-kevésbé rendszeresen találkozó kis aktív csoportok már

nemekre és állapotokra való tekintet nélkül mélyítik el felnőtt vagy serdülő tagjaikban a krisztusi szellemet, támaszt nyújtva tagjaiknak egy mindig jobban elpogányosodott világban.

E mozgalmak felismertek egyet-mást, ami rendkívül fontos a jelen kor Egyházára vonatkozólag:

1) A kereszténynek szüksége van megalapozott, önálló, mély, személyes hitbeli meggyőződésre.

2) A szekularizált világban nem elegendő az eddigi „normális“ (= minimalista) keresztény életforma (vasárnapi szentmisekötelezettség, szentségek felvétele életfordulókon), hanem elengedhetetlenül szükséges, hogy a keresztények áttekinthető, eleven, kis közösségekben átéljék hitük igazságait, és egymást támogassák hitükben, közösen éljék a hitet.

3) A keresztény élet eredeti forrása az imádság és a Szentlélek kegyelme, amely nélkül minden komoly keresztény élet megfeneklik.

4) A lelkipásztori munka fősúlyát a felnőttekre és szülőkre kell fektetni, akik a családban gyakorolt élő hitet hiteles formában tovább is tudják adni gyermekeiknek.

2. Házaspár-csoportok – Családi körök

Mivel a házaspárok közösen viselik a család anyagi és szellemi ügyét-baját, azért az utóbbi időben különös közkedveltségnek örvendenek a házaspár-csoportok, ill. családi körök. Ezek legalább 3, legfeljebb 6, egymást lehetőleg már eleve jól ismerő házaspárból épülnek fel. A házaspárok rendszeresen, havonként egyszer vagy kétszer jönnek össze, minden alkalommal egy más családnál. Az összejövetel egy délutánt vagy egy hosszabb estét vesz igénybe.

Az összejövetel közös étkezéssel kezdődik vagy fejeződik be. Rendszerint a vendéglátó család „bemelegítőül“ előadja a már előzőleg közösen elfogadott témát, amelyre a kör többi tagja is gondolatilag felkészült. A rövid beszámoló élénk eszmecsere követi. A téma lehet hitbeli, biblikus vagy erkölcsi kérdés. Nagyon gyakran a gyermekneveléssel vagy a házastársak egymás közti viszonyával foglalkozik. De nem egyszer aktuális esemény vagy tapasztalat lehet a kiindulópont, amelyet a hit fényébe merítve vitatnak meg. Fontos, hogy az eszmecsere ne csupán elvi síkon mozogjon, hanem belevágjon a gyakorlati életbe. Minél jobban sikerül a résztvevőknek „kitárni önmagukat“, közölni egyéni nézetüket és „kilépni önmagukból“, saját elevenükre tapintani, annál nagyobb haszonnal jár a találkozó a mondás szerint: „Mindenki annyit kap, amennyit ad.“ Az ilyen személyes, elkötelező nyíltság ösztönzőleg hat a többi jelenlevőre, és a kölcsönös egymásra hatás eddig nem várt és meg nem tapasztalt magasabb szellemi szintre emeli a „társalgást“. Fontos helye van minden összejövetelen a közös imának a találkozó fő pontjain, mint a szentírásolvasás végén, vagy a „könyörgésekben“, amelyeknek színezete ilyen alkalmakkor különösen

élénk. Az elkötelező közös élmény elszakíthatatlan szálakkal fonja össze és baráti kapcsolatba forrasztja a csoport tagjait.

Minden ember és minden pár is különböző. Az ember mint társas lény lényegesen csak a körülmények s főleg az embertársak hatására bontakozódik ki személyiségében. Különösképpen elősegíti ezt a kölcsönös kibontakozást mind az egyed, mind a pár számára a családi körökben rendszeresen történő találkozás: a zártabb egyéniségek kitarulnak, a félénkek vagy csalódottak megkönnyebbülve állapítják meg, hogy a többiek se különbek a Deákné vásznánál: hasonló problémával küszködnek, a rezignáltak új reményre kapnak, ha látják, hogy másoknak hogyan sikerült megoldani hasonló problémáikat.

A már éveken keresztül rendszeresen futó házaspári körök idővel szilárd baráti körré kovácsolódnak össze, amely a legmesszebbmenőbb s legrészletesebb, még anyagi életközösséggé is alakulhat. Kényes esetekben természetesen egyénre egyénre fordulnak tanácsért. Szükség esetén a legmesszebbmenően számíthatnak egymásra: a lelki barátság hihetetlen megterheléseket bír ki.

Különös segítséget jelent e mozgalom a házastársak között fölmerülő, manapság gyakori problémák megoldására. Nem egy esetben ismét megindul egy jó találkozó után az egymás közti párbeszéd olyan témákról is, amelyet előbb agyonhallgattak, s eltabuizálása méregként hatott a házastársi viszonyra. A felek megtanulnak egymással kényelmetlen kérdésekről is beszélgetni. A nyílt eszmecsere újabb és mélyebb kapcsolatot teremt közöttük.

A családi körben a résztvevők megtanulnak a bibliával élni, belenőnek az imádság szellemébe, és ezt természetesen folytatják a család kötelékén belül is, úgy, hogy a gyermekek eleven keresztény légkörben nevelkednek fel. A házastársi csoport nagyon alkalmas arra, hogy a családot „családegyházzá” formálja át, amely a jövőben egyedül garantálja azt, hogy a gyermekekben kibontakozék a hit csírája.

Minden éremnek két oldala van: Egy ilyen szűk házaspár-csoport olyan zárt körré forrhat össze, hogy oda új jövevény csak a legritkább esetben nyer bebocsátást. A sejtyszerű osztódás a legritkább szaporodási forma. Az egészséges keresztény életformában azonban mindig lüktet a misszionárius szellem. A jó házaspár-csoport, ha nem is osztódással, de kisugárzással és új csoportok verbuválásával törekszi arra, hogy mások is részesüljenek e keresztény életforma áldásaiban.

3. Felnőttek katekézise (= Neokatekumenat)

Az ősegyházban a keresztség felvételét hosszú, sokszor több évet tartó katekumenátus, vagyis hitjelöltség, keresztségi előkészület előzte meg. A felnőtt keresztelendőket rendszeres hitoktatásban részesültek, a közös istentiszteleten csak az igeszolgálaton vehettek részt, hogy aztán húsvét éjjelén a keresztség által felvételt nyerjenek az Egyházba.

Ezt a gyakorlatot évszázadok óta kiszorította a különböző okoknál fogva bevezetett csecsemőkereszttség. A megkeresztelt gyermek beleszületett egy keresztény nagy-családba, keresztény alapokon álló társadalomban nevelkedett, és szinte az anyatejvel szívta magába a keresztény vallási élet elemeit.

A világ, amelyben ma élünk, gyökeresen más: a kereszténység megszűnt államvallás lenni, az állami törvények egyre inkább emancipálódnak a keresztény világnézet hatása alól. Az evilági felfogás átjárja már évszázadok óta a családok nagy részét. A szülők gyermekkorukban még részt vettek az iskolai hittanórákon, de hitük gyermekcipőben maradt, az elpogányosodott világ sok esetben csorbát ejtett rajta, és semmiképpen sem képesek arra, hogy továbbadják az utódoknak.

A csecsemőkori kereszttségben a hit magját ugyan beléjük hintették, de az alig csírázott ki, vagy elsatnyult. Hogyan lehet megint új életre keltetni?

Ezt a célt szolgálja az ún. neokatekumenátus, vagyis a felnőttek katekézise.

Ezt az őskeresztény hitbeli bevezetést egy spanyol fiatalember hívta körülbelül 20 éve új életre, aki egy Madrid környéki nyomortanyán a legkivettebbek között élt, és megdöbbenve tapasztalta, hogy az evangélium hirdetése e nyomortulak között valóságos csodát művelt.

A katekézis ma már több mint 70 országban elterjedt, és csodával határos megújulást hozott. Így Róma plébániáinak kb. egy harmada a katekézis alapján újjászervezte a lelkipásztorkodást.

A már katekizált csoportok saját körükből ún. „vándormisszionáriusokat” választanak, s elküldik őket sokszor messze idegenbe, hogy ott is hirdessék az Igét az elpogányosodott keresztények között. A missziósok anyagi támogatását az otthoni közösség vállalja magára. A vándormisszionáriusok kb. 3–5 személyből álló csoportokat alkotnak. Minden csoportban van egy pap, de a mozgalom valójában világiak mozgalma, mint ahogy alapítójuk is laikus.

A felnőttek katekézisést csak akkor kezdik el valahol, ha a plébánossal való szoros együttműködés biztosítva van. A katekézis első szakasza 2 hónapot vesz igénybe, heti két órás hithirdetéssel. Az utolsó katekézisen megjelenik a püspök, és ünnepélyes formában átnyújtja a résztvevőknek a bibliát, amely ezentúl hűséges kísérőjük lesz egy életen át.

A katekézis szíve-lelke: Jézus Krisztus örömhíre és Isten irgalmának hirdetése. Ahogy Isten ereje Jézust halottaiból feltámasztotta, úgy ma is képes arra, hogy engemet új életre támasszon, hogy magamnak meghalva, szeretetből másokért tudjak élni, úgy, mint Jézus, aki meghalt értünk, amikor még ellenségei voltunk.

A mai szekularizált világban olyan keresztényekre van szüksége az Egyháznak, akikre mint jelre mutat a világ: „Nézzétek, hogy tudnak szeretni!” Az a társadalom, amely elmerül a világi dolgokban, s kivonja magát az igehirdetés és a lelkipásztori munka minden hatása alól, csak az ilyen keresztényeknek fog hinni, hogy Krisztus oldalán van az igazság. „Mi vagyunk az egyetlen biblia, amelyet a világ még olvas és megért.”

A kéthónapos katekézist egy intenzív hétvége követi, amelynek folyamán az eukarisztia mélysége és átélése áll a központban. E hétvégén a résztvevők aztán választanak maguk közül egy felelős csoportot, amely a pappal együtt – immár a vándormisszionáriusok nélkül – folytatja a katekézist az egész csoport számára. Két éven keresztül hetente kétszer összejönnek egy igeszolgalatra és szombat este csoport-eukarisztiára. Ezt a nagyon igényes és radikális hitbéli elmélyülést a „terhességgel” lehetne összehasonlítani, amely alatt a magzat (= új teremtmény, vö. 2Kor 5,17) életképes kereszténnyé fejlődik ki; kegyelem és a közösség támasza által nemcsak helytáll egy pogány világban, de kisugárzásával apostoli munkát is végez.

A tapasztalat azt mutatja, hogy az első katekéziszre inkább „gyakorló keresztények” jelentkeznek. A következő években meghirdetett katekézis látogatói ezzel szemben inkább egyházilag „távolállók” és keresők, nem egyszer súlyos személyes válságban szenvedők, akikből a katekézis csodával határos módon új embereket varázsol.

„Suum cuique”: Mindenkinek megvan a maga ízlése. Nem minden keresztény egyformán vonzódik minden „út” felé. Nem minden lelkipásztornak áll kezére ez vagy az az irány. Egyesek megelégednek a hagyományos módszerekkel, mások kísérleteznek, míg meg nem találják egy „drágagyöngyöt”, egy „rejtett kincset”. A Szentlélek nem alszik, hanem ott fú, ahol akar. Engedjük hatni Őt.

„Az emberiség záloga a család.” Így fejezi be a pápa „Familiaris consortio” kezdetű apostoli levelét. Ugyanezt mondhatni a kereszténység jövőjéről is: Ha sikerül a családot kereszténynek megtartani vagy újra kereszténnyé tenni, akkor a kereszténység, a világ sója, kovása és világossága át fogja hatni, meg fogja szentelni az egész emberiséget.

Dr. Stanislaus Smolnig–Fényesi Márk

A CSALÁDTERVEZÉS PROBLEMATIKÁJÁHOZ

A hat gyermekes orvos családapa először csodálkozva hallotta a kérdést: hogyan tervezték családi életüket? Ezt nem lehet tervezni, aki így kezd, annál biztosan rosszul végződik; itt nem vezethet érdekeltség vagy számítás. A szeretet a döntő. – A beszélgetés közben azonban hamar kitudt, hogy a kifejezés nem tetszett neki. Mellékizt érzett ki belőle. „Mert – folytatta – természetesen, hogy volt néhány alapfelgondolásom. Már a katonaság alatt tisztán láttam, hogy boldogságom megkívánja, hogy életemet megosszam valakivel. Isten terve az, hogy megházasodjam. Azt is eldöntöttem, hogy éppen családi boldogságom előkészítéséhez meg kell teremteni a minimális alapot. Ez egyrészt megkívánja, hogy előbb befejezzem tanulmányaimat, másrészt meg kell tanulnom uralkodni magamon, amíg nem találom meg jövődöbelimet. Tudtam, hogy az önfegyelem